

KRALJ MATJAŽ.

(ZGODOVINSKA POVEST IZ ZIVLJENJA SLOVENCEV)

Menihu so mislili, da je dolgi Laban malo neumen in so se radi tega iz njega norčevali, resnici pa je ta zategadelj govoril časih nekoliko zmedeno, ker veled svoje neomikanosti ni mogel vselej dati svojim misionarjem pravega izraza. Dolgi Laban je bil Erazmu posebno vdan in zgodilo se je večkrat, da ga je prišel celo v celico iskat in izprševat v verskih zadevah. Dolgi Laban se je bil namreč navzel mnogih luteranskih načinov, in je dobro slutil, da se tudi Erazem ogreva za misli, za katere so se neustrošno boili Primož Trubar in deželni stanovi že skoraj pol stoletja.

V prostorni zračni sobi je vladal prijeten hlad. Tu je bilo tisto in mirno, samo iz refektorija se je včasih slišal smeh ali pa je vrhniški sodnik Završan zapel kakov fantovsko pesem, ker vselej, kadar je bil dobre prisiliti.

Prijez Ahacij je tako kričal, da so vsi menih prihitali v sobo; bil je izredno razdražen, a te razdraženosti ni provzročilo samo zaužito vino, nego všečki meri zavest, da se je Erazem odvrnil od njega, da ga obsoja, in da je izgubil pred njim vsako spoštovanje.

Erazma tako užalila, da se je ogorčen dvignil iz za mizo, na kateri je stal velik vrč. Kje so tvoji tovarši?

— Glubi Tobija je na strazi, je odgovoril dolgi Laban, po druge je pa prišel pater Celestin in jih peljal v Beyke. Menida so šli lovit pozgalca.

— Ali so ga zasledili? se je čudil Erazem.

— Pater Celestin pravi, da ga je zasledil; če je res, tega seveda ne vem. Saj ga poznate Celestina; vrjeti mu ni nikdar.

Dolgi Laban se je nagnil k Erazmu in z zamoklim glasom dostavil:

— Kaj mislite, gospod Erazem, ali ni pater Celestin včeraj po krivem prisegel.

— Da prisegel je po krivem, je mirno in glasno odgovoril Erazem. In ker ga je prior k temu napotil in mu pri tem pomagal, zato, priatelj, sem jaz sklenil, da zapustum samostan.

Dolgi Laban je tako silo skočil po konci, da se je strela miza in se je prevrnil vrč, polemnenite vrapavske kapljice: Laban, ki je sicer dobro kapljico cenil nad vse, se sedaj ni zmenil za prevrnjeni vrč.

— Kaj, gospod Erazem? Samostan hočete zapustiti. Ali res? Bežite! In meniško haljo hočete sketi?

— Tako je, priatelj. Že dolgo časa so mi rojile take misli po glavi. Morda bi jih bil udrušil, vendar trdn namen sem imel, ali kar se je zgodilo včeraj in danes, mi je odprlo oči. Zdaj vem, da mi ni obstanka v samostanu, da moram ven v svet.

— Jaz grem z vami, gospod Erazem, je zakričal dolgi Laban in udaril ob mizo. Če me hočete, grem koj z vami. Če me nečete, grem pa k razbojnikiom ali pa k ciganom. Tega klošterskega življenja sem že davno sit.

— Začak? se je čudil Erazem. Tu se ti dobro godi. Nikjer se ti ne bo tako.

— Res, dela je malo, jedi in pijače pa dovolj, je menil dolgi Laban, ali to skoštersko življenje je pusto, najraje bi šel k ciganom. Glubi Tobija pravi, da ima cigan vsako leto drugo ženo in glejte, Bog mi greh odpusti, to bi meni ugajalo.

Erazem ni mogel ničesar odgovoriti, kajti pred vratimi je nastal močen šum. Menih in njihovi gostje so zapusčali rešektorij. Dolgi Laban se je zdaj spomnil, da mora pripraviti voz vrhniškega župnika in sodnika Završana in je hitel iz sobe. A odprl je vrata ravno v trenutku, ko je mimo njih prišel Ahacij. Videvši, da sta bila Erazem in dolgi Laban sama v sobi, se je prior ustavljal.

— Kake tajne naklepe sta pa zopet kovala, je vprašal prior Ahacij poročljivo. Že daje časa stikata glave in tista cele noč skupaj. To se mi zdi že ne-

kaj kako sumljivo.

Erazmu se ni zdelo vredno, da bi bil takoj odgovoril, tem manj, ker je videl, da je bil ta dan celo prior Ahacij nekoliko pregloboko pogledal v časo. Dolgi Laban pa je imel tak strah pred prijorjem, da se sploh ni upal ničesar odgovoriti. Toda ta molk je prijora še bolj razburil. Je zeno je stopil čez prag in z ostrom glasom ukazal Erazmu.

— Povej, kaj sta imela. Spomni se, da si mi dolžan brezpojno pokornost, in da imam pravico in moč, te k pokorščini prisiliti.

Prijez Ahacij je tako kričal, da so vsi menih prihitali v sobo; bil je izredno razdražen, a te razdraženosti ni provzročilo samo zaužito vino, nego všečki meri zavest, da se je Erazem odvrnil od njega, da ga obsoja, in da je izgubil pred njim vsako spoštovanje.

Erazma tako užalila, da se je ogorčen dvignil iz za mizo, na kateri je stal velik vrč. Kje so tvoji tovarši?

— Glubi Tobija je na strazi, je odgovoril dolgi Laban, po druge je pa prišel pater Celestin in jih peljal v Beyke. Menida so šli lovit pozgalca.

— Ali so ga zasledili? se je čudil Erazem.

— Pater Celestin pravi, da ga je zasledil; če je res, tega seveda ne vem. Saj ga poznate Celestina; vrjeti mu ni nikdar.

Dolgi Laban se je nagnil k Erazmu in z zamoklim glasom dostavil:

— Kaj mislite, gospod Erazem, ali ni pater Celestin včeraj po krivem prisegel.

— Da prisegel je po krivem, je mirno in glasno odgovoril Erazem. In ker ga je prior k temu napotil in mu pri tem pomagal, zato, priatelj, sem jaz sklenil, da zapustum samostan.

Dolgi Laban je tako silo skočil po konci, da se je strela miza in se je prevrnil vrč, polemnenite vrapavske kapljice: Laban, ki je sicer dobro kapljico cenil nad vse, se sedaj ni zmenil za prevrnjeni vrč.

— Kaj, gospod Erazem? Samostan hočete zapustiti. Ali res? Bežite! In meniško haljo hočete sketi?

— Tako je, priatelj. Že dolgo časa so mi rojile take misli po glavi. Morda bi jih bil udrušil, vendar trdn namen sem imel, ali kar se je zgodilo včeraj in danes, mi je odprlo oči. Zdaj vem, da mi ni obstanka v samostanu, da moram ven v svet.

— Jaz grem z vami, gospod Erazem, je zakričal dolgi Laban in udaril ob mizo. Če me hočete, grem koj z vami. Če me nečete, grem pa k razbojnikiom ali pa k ciganom. Tega klošterskega življenja sem že davno sit.

— Začak? se je čudil Erazem. Tu se ti dobro godi. Nikjer se ti ne bo tako.

— Res, dela je malo, jedi in pijače pa dovolj, je menil dolgi Laban, ali to skoštersko življenje je pusto, najraje bi šel k ciganom. Glubi Tobija pravi, da ima cigan vsako leto drugo ženo in glejte, Bog mi greh odpusti, to bi meni ugajalo.

Erazem ni mogel ničesar odgovoriti, kajti pred vratimi je nastal močen šum. Menih in njihovi gostje so zapusčali rešektorij. Dolgi Laban se je zdaj spomnil, da mora pripraviti voz vrhniškega župnika in sodnika Završana in je hitel iz sobe. A odprl je vrata ravno v trenutku, ko je mimo njih prišel Ahacij. Videvši, da sta bila Erazem in dolgi Laban sama v sobi, se je prior ustavljal.

— Kake tajne naklepe sta pa zopet kovala, je vprašal prior Ahacij poročljivo. Že daje časa stikata glave in tista cele noč skupaj. To se mi zdi že ne-

njam zaprla vrata temne podzemiske jéče, se je celo rahlo zasmehnil, kakor bi se mu prijorjevo maščevanje zdelo otročje. In vendar je bil v ječi, katere še nihče ni zapustil živ.

III.

V drhtičih oblakih se je divala megda z barja proti nebu, kakor bi se hotela povzpeti gor do pomladanskega sonca, ki je razsvetlalo svojo topoto na zemljo in z njo blagoslavljalo delo žuljavih rok. Po cesti, ki je sploh ni upal ničesar odgovoriti. Toda ta molk je prijora še bolj razburil. Je zeno je stopil čez prag in z ostrom glasom ukazal Erazmu.

— Povej, kaj sta imela. Spomni se, da si mi dolžan brezpojno pokornost, in da imam pravico in moč, te k pokorščini prisiliti.

Prijez Ahacij je tako kričal, da so vsi menih prihitali v sobo; bil je izredno razdražen, a te razdraženosti ni provzročilo samo zaužito vino, nego všečki meri zavest, da se je Erazem odvrnil od njega, da ga obsoja, in da je izgubil pred njim vsako spoštovanje.

Erazma tako užalila, da se je ogorčen dvignil iz za mizo, na kateri je stal velik vrč. Kje so tvoji tovarši?

— Glubi Tobija je na strazi, je odgovoril dolgi Laban, po druge je pa prišel pater Celestin in jih peljal v Beyke. Menida so šli lovit pozgalca.

— Ali so ga zasledili? se je čudil Erazem.

— Pater Celestin pravi, da ga je zasledil; če je res, tega seveda ne vem. Saj ga poznate Celestina; vrjeti mu ni nikdar.

Dolgi Laban se je nagnil k Erazmu in z zamoklim glasom dostavil:

— Kaj mislite, gospod Erazem, ali ni pater Celestin včeraj po krivem prisegel.

— Da prisegel je po krivem, je mirno in glasno odgovoril Erazem. In ker ga je prior k temu napotil in mu pri tem pomagal, zato, priatelj, sem jaz sklenil, da zapustum samostan.

Dolgi Laban je tako silo skočil po konci, da se je strela miza in se je prevrnil vrč, polemnenite vrapavske kapljice: Laban, ki je sicer dobro kapljico cenil nad vse, se sedaj ni zmenil za prevrnjeni vrč.

— Kaj, gospod Erazem? Samostan hočete zapustiti. Ali res? Bežite! In meniško haljo hočete sketi?

— Tako je, priatelj. Že dolgo časa so mi rojile take misli po glavi. Morda bi jih bil udrušil, vendar trdn namen sem imel, ali kar se je zgodilo včeraj in danes, mi je odprlo oči. Zdaj vem, da mi ni obstanka v samostanu, da moram ven v svet.

— Jaz grem z vami, gospod Erazem, je zakričal dolgi Laban in udaril ob mizo. Če me hočete, grem koj z vami. Če me nečete, grem pa k razbojnikiom ali pa k ciganom. Tega klošterskega življenja sem že davno sit.

— Začak? se je čudil Erazem. Tu se ti dobro godi. Nikjer se ti ne bo tako.

— Res, dela je malo, jedi in pijače pa dovolj, je menil dolgi Laban, ali to skoštersko življenje je pusto, najraje bi šel k ciganom. Glubi Tobija pravi, da ima cigan vsako leto drugo ženo in glejte, Bog mi greh odpusti, to bi meni ugajalo.

Erazem ni mogel ničesar odgovoriti, kajti pred vratimi je nastal močen šum. Menih in njihovi gostje so zapusčali rešektorij. Dolgi Laban se je zdaj spomnil, da mora pripraviti voz vrhniškega župnika in sodnika Završana in je hitel iz sobe. A odprl je vrata ravno v trenutku, ko je mimo njih prišel Ahacij. Videvši, da sta bila Erazem in dolgi Laban sama v sobi, se je prior ustavljal.

— Kake tajne naklepe sta pa zopet kovala, je vprašal prior Ahacij poročljivo. Že daje časa stikata glave in tista cele noč skupaj. To se mi zdi že ne-

— Torej dolegal Lejte, to me veseli. Simon Kozina je jezdil ponudil roko in jo štrepko stisnil. Morda mi veste kak povediti o mojem bratrancu vrhniškemu župniku Juriju Kozinu, katerega mislim obiskati.

— Lahko bi vam povedal marsikaj, je menil Završanov pisar, ali zdaj se moram pozuriti. Toda zvečer se lahko vidiva, če ostanete na Vrhniku. V gostilni pri sv. Trojici me lahko vseč večer dobite. Tam se toči izborna kapljica in te se gotovo ne branite.

— Nekdar, je zaklicil Simon Kozina tako preprivecalno, da se je še Završanov pisar moral smejeti. Moje geslo je: danes pijan, jutri zopet pijan!

Smeje se, sta si moža segla v roke in se razšila. Nobeden od njiju pa ni zapazil, da je izza grmovja ob cesti prežalo dvoje črnih bleščecih oči in je star cigan vpletel na usesa vsako besedo, ki sta jo izpreporočila.

— Nekdar, je zaklicil Simon Kozina tako preprivecalno, da se je še Završanov pisar moral smejeti. Moje geslo je: danes pijan, jutri zopet pijan!

Samostojno žensko podporno dr. SLOVENSKI DOM "SLOVENI" št. 6 pred. L. Rechar, 1119 Addison Rd. taj. J. Kozina, 6204 St. Clair ave. blag. John F. Kern, 6204 St. Clair ave. zdrav. F. J. Kern, 6204 St. Clair ave. Zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu ob 8. dop. v John Grdinovi dvorani, 6205 St. Clair ave.

— "SLOVENSKI DOM" št. 6 pred. L. Rechar, 1119 Addison Rd. taj. J. Kozina, 6204 St. Clair ave. blag. John F. Kern, 6204 St. Clair ave. zdrav. F. J. Kern, 6204 St. Clair ave. Zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu ob 8. dop. v John Grdinovi dvorani, 6205 St. Clair ave.

— "KRAŠ" št. 8 pred. Frank Legan, 876 E. 160th St. taj. Isaac Medved, 15725 Saranac Rd. blag. Ferd. Ferjančič, 986 Ivanhoe Rd. zdrav. F. J. Kern, 6204 St. Clair ave. Zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu ob 8. dop. v John Grdinovi dvorani, 6205 St. Clair ave.

— "GLAS CLEV. DELAVCEV" št. 9 pred. Frank Bitton, 1042 E. 61th St. taj. John Brodin, 6515 Juniper ave. blag. Jos. Lander, 1042 E. 61th St. zdrav. F. J. Kern, 6204 St. Clair ave. Zboruje vsako treto nedeljo v mesecu ob 8. dop. v Leo Schwalbovi dvorani, 6121 St. Clair ave.

— "MIR" št. 10 pred. Louis Vrček, 3684 E. 78th St. taj. Florijan Cesar, 3559 E. 82nd St. blag. John Vintar, 3514 E. 81st St. zdrav. F. J. Kern, 6204 St. Clair ave. Zboruje vsako četrtek v mesecu ob 8. dop. v John Grdinovi dvorani, 6205 St. Clair ave.

— "KO" je prišel Simon Kozina okrog ovinka, se je pred njim odpril nov razgled, obenem pa je čul iz gozdica pritajeno klijanje:

— Ko je Gospod dodeljal Lota in Sodomu, mu je rekel: Reši svojo dušo in ne glej nazaj — je šepeval Kozina sam sebi in niti očesa ni maknil na tisto strand, od koder je prihajal klic.

— Gospod Simon! Pst! se je zopet slišalo iz goščave. Kaj ste gluhi?

— Hudič naj me v zraku lasa, če se premaknem, dokler ne vem, kdo me kliče, je zdaj glasno rekel ciklop, ki se je razstrelil v znamenju jezdca in prijezda.

— Kralj David kliče vse svoje sinove, je zdaj zadonel rešen glas iz gozdova.

— Kozina je stisnil glavo med rameni, kakor da je nad njim zažigala krogla. Previdno se je ozril in videvši, da v bližini ni nikoga, je krenil v gozd.

— Sel je naravnost naprej, a nikogar ni bilo videti. Seleko je pogostoval v mesecu ob 8. zvečer v John Grdinovi dvorani, 6205 St. Clair ave.

— "DOBR. SLOVENKE" št. 13 pred. I. Vidrik, 19704 Shawnee ave. taj. F. Hudovernik, 1052 E. 62. St. blag. John